

FEBRER 2025

PLA D'ACTUACIÓ LOCAL PER A FER FRONT A INUNDACIONS DE FELANITX

Ajuntament de **Felanitx**

AMB COL.LABORACIÓ DE:

SITE 5, CONSULTORÍA DE GESTIÓN

CONTINGUT

1. OBJECTIUS DEL PLA.....	2
2. ÀMBIT	4
3. IDENTIFICACIÓ DELS PRINCIPALS TORRENTS DE LA CONCA	4
4. IDENTIFICACIÓ DE LES EDIFICACIONS, INFRAESTRUCTURES I SERVEIS BÀSICS QUE ES TROBEN A LA PLANA INUNDABLE	7
4.1. Edificacions vulnerables	7
4.2. Equipaments i serveis municipals sensibles	8
4.3. Infraestructures viàries afectables	8
4.4. Serveis bàsics i instal·lacions crítiques	8
5. AVALUACIÓ DEL RISC.....	9
5.1. Antecedents i episodis històrics	9
5.2. Mesures preventives i control del risc	10
5.3. Activació de nivells	11
5.4. Operativa	12

1. OBJECTIUS DEL PLA

L'objectiu del pla d'actuació local front al risc d'inundacions (PAL) és fer front a les emergències per inundacions, dins de l'àmbit territorial del municipi de Felanitx, establint els avisos, l'organització i els procediments d'actuació dels serveis municipals, de les diferents administracions públiques i de les entitats privades que col·laboren, tant de manera directa com indirecta, amb tots els àmbits de seguretat municipal.

El pla quantifica i localitza, dins de tot el municipi, els aspectes fonamentals per a l'anàlisi del risc, vulnerabilitat, zonificació del territori, establiment de les èpoques de perill i desplegament de mitjans, recursos i localització d'infraestructures de recolzament per als treballs d'actuació en cas d'emergència.

Cal tenir una bona planificació per tal de poder fer front i poder minimitzar els possibles efectes i danys que es puguin produir per inundacions sobre les persones, els béns i el medi ambient, i que permeti restablir la normalitat per a la població en el menor temps possible.

a. Objectius generals.

Els objectius generals establerts en el Pla de gestió per a risc d'inundacions són els següents:

- Preveure l'estructura organitzativa i l'operativitat per a la intervenció d'emergències per inundacions al municipi de Felanitx.
- Determinar els elements vulnerables en funció de l'anàlisi del risc i dels nivells d'aquest a les distintes zones del terme municipal i delimitar les àrees segons la necessitat d'intervenció.
- Especificar els procediments d'informació i alerta de la població.
- Desenvolupar un catàleg i els recursos disponibles en el municipi, així com els mecanismes per a la seva permanent actualització.

b. Objectius específics.

D'aquesta manera s'han definit una sèrie d'objectius particulars que afecten directament a la conca geogràfica del municipi:

- Programar neteges anuals (i després de temporals importants) per evitar obstruccions del pas de l'aigua degut a l'acumulació de sediments i residus.
- Formar personal municipal (brigada, atenció ciutadana) en protocols d'actuació i ús de material de salvament.
- Garantir subministrament d'electricitat i aigua potable protegint quadres elèctrics i pous en zones baixes.
- Localitzar tots els punts on els torrents del municipi intercepten vies o àrees urbanes.

BORRADOR

2. ÀMBIT

El Pla serà d'aplicació a qualsevol situació d'emergència per inundacions que tinguin lloc dins el terme municipal de Felanitx.

En el cas de que siguin superats els medis i recursos prevists en el present Pla, es sol·licitarà la mobilització dels medis i recursos prevists en el Pla de Gestió del Risc d'Inundació – Demarcació Hidrogràfica de Balears.

Dins del municipi es troben diversos torrents com són el Torrent de Son Mesquida, el Torrent de Son Valls, el Torrent de Son Negre, el Torrent de Cas Concos, el Torrent de Ca n'Alou, el Torrent de Cas Corso i el Torrent des Caló d'en Marçal. No obstant, aquests dos torrents últims, pertanyen a la conca litoral de Portocolom, que és on es detecta un risc més elevat d'inundació.

3. IDENTIFICACIÓ DELS PRINCIPALS TORRENTS DE LA CONCA

L'àrea d'estudi de les conques del municipi de Felanitx es centra en la conca de Portocolom, ja que la major part dels torrents convergeixen en aquesta conca.

El **Torrent de Son Mesquida** és el resultat dels afluents principals del Barranc de Sa Serra i el Rierol de Son Mesquida. Aquest torrent conflueix amb el Torrent de Ses Planes formant part de la Conca interna de Felanitx. D'aquesta manera, el torrent al seu tram mitjà i baix té dipòsits al·luvials quaternaris (graves i sorres), amb bancs de llims i argiles col·luvials a les terrasses laterals. Aquesta combinació afavoreix una infiltració moderada però també la formació de carcaves i taps de sediments en episodis de crescuda. Els punts conflictius es troben al encreuament del Camí Felanitx-Campos i a la confluència en Ses Planes on l'aigua tendeix a estancar-se.

El **Torrent de Ca N'Alou** neix a l'est del Municipi i discorre des de zones de conreu fins a la zona de Portocolom arribant així al nucli urbà. És molt important dur a terme una neteja i manteniment periòdic del llit i de les canalitzacions urbanes, així com el control i retirada de residus i vegetació que puguin obstruir el pas de l'aigua. A més de la senyalització dels punts crítics i prohibició d'aparcar vehicles en zones inundables properes, ja que segons els informes derivats de la Policia Local, hi ha zones inundables situades al llarg del recorregut del torrent i el risc de desbordament és MOLT ALT. Es troba un punt crític de desbordament en cas de pluges torrencials on es creua el Camí de Ca's Vicari Mestre, ja que es solen acumular molts de residus i vegetació.

El **Torrent de Binifarda** si bé no passa directament per dins el municipi, es troben punts crítics que solen estar obstruïts i poden suposar un problema en cas d'una emergència. Un dels punts més crítics a tenir en compte és el punt de Son Terrasa ja que hi ha una corva bastant perillosa en cas d'inundació. Segons els informes policials, un altre punt de rellevància per a la seva neteja i manteniment, seria el punt on s'enllaça el llit d'aquest torrent amb el torrent de Sa Caveia (Ca's Concos) i aquest darrer sol estar obstruït per diversa vegetació. A més, s'informa de que s'hauria de fer un manteniment continu.

El **Torrent de Son Cifre** inicia a la falda de Son Salvador i transcorre majorment per zona agrícola, no obstant, s'apropa al nucli urbà de Son Proenç i creua també amb les carreteres de Manacor, Petra i Villafranca. Segons el plànol d'inundació aprovat per l'Ajuntament de Felanitx, no s'identifiquen zones inundables però sí hi ha risc d'inundació per les zones que travessa aquest torrent. Un dels punts crítics observats i necessaris de neteja i manteniment és el punt on es creua amb la carretera de Manacor, ja que sol estar obstruït. A més, quan creua el barri de Son Nadal, també s'identifica un altre punt crític degut a la abundant vegetació que actuaria de tapó.

El **Torrent de Son Valls** neix a les falades de la Serra de Felanitx, a uns 220 m sobre el nivell del mar, i recorre aproximadament 6 km en direcció nord-est fins a confluïr amb el torrent de Son Mesquida prop de la partida de Son Prohens. Els afluents principals que trobem a aquest torrent són el Barranc de Son Valls i el rierol de Can Munar. Segons el Sistema Nacional de Cartografia de Zones Inundables (SNCZI), s'han documentat episodis en què la làmina d'aigua ha superat els 20 cm en camins rurals adjacents, especialment després de pluges de més de 50 l/m² en menys de 2 h (2013 i 2020). Els punts conflictius identificats a n'aquest torrent es troben al Camí de Son Valls i la confluència amb Son Mesquida on és important mantenir-ho net, ja que l'aigua tendeix a estancar-se.

El **Torrent de Son Negre** neix als vessants meridionals de la Serra de Sant Salvador, a uns 240 m i discorre aproximadament 7 km en direcció sud-est fins a unir-se al sistema litoral de Portocolom, aportant finalment les seves aigües al Torrent de Ca n'Alou abans de desembocar a la badia. Els afluents principals d'aquest torrent són el Barranc de Son Negre i el Rierol de Sant Salvador. Els punts conflictius es troben a la confluència amb Ca n'Alou on l'aigua pot estancar-se i afectar a l'accés a Portocolom.

El **Torrent de Cas Concos** s'origina a la partida de Cas Concos, a uns 150 m s.n.m., i discorre prop de 8 km en direcció est-sud-est fins a abandonar el terme municipal de Felanitx cap a Campos i Porreres, transportant el cabal acumulat de diversos barrancs locals. Els afluents principals detectats són el Barranc d'en Prohens i es Rierol de Sa Galera. No obstant, degut al tipus de litologia d'aquest torrent, s'afavoreix l'acumulació de sediments quan disminueix el caudal, per aquest motiu, és important dur a terme neteges anuals. El punt conflictiu es troba amb l'entrecreuament de la carretera de Ma-14 (Felanitx-Cas Concos) i la confluència amb zones de baix pendent on l'aigua tendeix a acumular-se.

El **Torrent De's Corso** està classificat segons els informes policials com el més problemàtic. La seva ubicació principal és a Portocolom on creua amb varis carrers del nucli urbà. No s'han identificat zones inundables, no obstant, hi ha zones de risc i probabilitat d'inundació. Per aquest motiu és d'importància mantenir una neteja anual.

Al **Torrent de Cala Marçal** es troben zones inundables i zones de risc pròximes als hotels. Es destaca la importància de la seva neteja de vegetació degut a la proximitat amb els edificis turístics i altres habitatges amb perill d'inundació si no es troba amb un correcte manteniment.

Al **Torrent de S'horta**, es troben zones inundables dins el recorregut del torrent situades a la zona de S'Horta Vella. Està classificat amb un risc alt en cas del que el torrent dugués molta aigua, no obstant, té varis punts d'acumulació de vegetació que són importants vigilar i mantenir-los nets.

**Tenir en compte també els torrents de Cala Ferrera i Puigros, encara que no estan classificats amb alta importància.*

4. IDENTIFICACIÓ DE LES EDIFICACIONS, INFRASTRUCTURES I SERVEIS BÀSICS QUE ES TROBEN A LA PLANA INUNDABLE

S'han considerat com a “*plana inundable*” les superfícies amb perillositat potencial d'avinguda i/o historial d'inundació, així com els trams urbans canalitzats o soterrats susceptibles d'obstrucció, tal i com es detalla anteriorment als torrents.

4.1. Edificacions vulnerables

Per a la identificació dels edificis vulnerables, es segueix la següent Escala de vulnerabilitat:

ALTA (afectació probable a persones/serveis essencials o superació freqüent), MITJANA (afectació a mobilitat i béns materials) i BAIXA (afectació esporàdica o residual).

Nucli urbà de Felanitx/Portocolom (entorn del Torrent de Ca n'Alou) – **Vulnerabilitat ALTA**

- Habitatges i baixos comercials situats a cotes baixes, especialment prop dels trams canalitzats/soterrats del torrent.
- Àmbits amb risc d'obstrucció i revinguda (p. ex. Camí de Ca's Vicari Mestre i entorns).
- Zones amb possible reflux de pluvials/clavegueram en episodis intensos.

Portocolom – **Vulnerabilitat MITJANA–ALTA**

- Habitatges i establiments turístics pròxims als torrents **De's Corso** i **Cala Marçal** i a marjals/planes baixes.
- Carrers que actuen com a eixos de desguàs cap a la badia en episodis de forta precipitació.

Nuclis i disseminat rural – **Vulnerabilitat MITJANA**

- **Son Mesquida, Son Valls, Cas Concos, S'Horta, Son Cifre**: edificacions a cotes baixes o entorn al torrent; risc d'aïllament temporal.

4.2. *Equipaments i serveis municipals sensibles*

- **Centres educatius i instal·lacions esportives** (potencials centres d'acollida) situats a zones amb acumulació d'escorrenties.
- Dependències municipals, Policia Local i Serveis Socials: garantir accessibilitat i continuïtat operativa.
- Centres sanitaris: vulnerabilitat indirecta si hi ha talls viaris a Felanitx, S'Horta i Portocolom.

4.3. *Infraestructures viàries afectables*

Carreteres principals:

- Ma-14 (Felanitx–Manacor-Santanyí): passos en cota baixa i encreuaments amb drenatges naturals.
- Ma-5120 (Felanitx–Campos, travessa Son Mesquida).
- Ma-4010 (Felanitx–Portocolom), amb trams propers a zones baixes.

Ponts i camins rurals entorn del torrents:

- Camí de Ca's Vicari Mestre (Ca n'Alou) – risc d'obstrucció.
- Camí de Son Valls i confluència amb Son Mesquida – estancaments recurrents.
- Trams de Son Negre i Cas Concos (passos estrets).

Vialitat urbana de Portocolom: carrers que creuen o discorren prop del Torrent De's Corso i Cala Marçal.

4.4. *Serveis bàsics i instal·lacions crítiques*

- **Energia elèctrica:** centres de transformació i línies a **zones baixes** properes a torrents;
- **Aigua potable: pous, captacions i dipòsits** en planes baixes.
- **Sanejament i pluvials:** col·lectors, EBAR i embornals susceptibles de saturació.
- **Telecomunicacions.**
- **Logística d'emergència:** accessos a **CECOPAL, pavellons i magatzems municipals** (garantir rutes alternatives).

5. AVALUACIÓ DEL RISC

L'avaluació del risc es detalla dins el PEMU i és part de l'Annex 2. Es considera com a risc mitjà valorat amb un 6 les Riades/Torrentades, provocades principalment per les característiques especials de dues variables, com són la tipologia de xarxa hídrica existent al municipi, i el clima mediterrani, caracteritzat per grans pluges torrencials i localitzades.

5.1. Antecedents i episodis històrics

Felanitx ha registrat diversos episodis de pluges intenses que han provocat inundacions puntuals, afectant especialment el nucli urbà i els disseminats rurals. Els antecedents més recents foren al 2022 i 2024.

Aquests fets posen de manifest que Felanitx és vulnerable a episodis de pluja curta i molt intensa, típicament mediterrània.

El principals riscos que trobem són dos:

- Existència de zones urbanes properes als passos de torrents.
- Existència de carreteres que creuen els torrents.

L'època d'especial probabilitat és entre el mesos d'agost (final de mes), setembre, octubre i novembre, que és el moment de màximes pluges al clima mediterrani, si bé es pot donar a qualsevol moment de l'any.

Els danys possibles són molt variats:

- Inundació de les zones més baixes, especialment problemàtica a les zones urbanes identificades.
- Afectació a cases habitades, activitats industrials, etc.
- Talls de trànsit a les zones de creuament del torrent en carreteres.
- Talls del subministrament elèctric en àrees servides per transformadors situats a zones inundades.
- Caiguda d'arbres i altres elements (senyals, postes telèfons, etc.).

5.2. *Mesures preventives i control del risc*

Per fer minvar el grau de perillositat dels punts crítics es proposen actuacions de tipus preventiu relacionades respectivament amb la regulació de la circulació i amb la remodelació de les infraestructures.

Mesures preventives relatives a la circulació:

- Dur a terme campanyes de sensibilització i educació viària sobre el risc que suposa transitar per carreteres inundables, especialment si hi circula aigua amb certa velocitat.
- Incorporar mitjançant les noves tecnologies la informació sobre els punts conflictius de manera que apareguin en els elements de navegació auxiliars dels vehicles.
- Impedir l'estacionament de vehicles a tots els trams assenyalats com a perillosos, tant en ponts i guals com també als trams paral·lels de camins immediats a un curs o situats dins la plana d'inundació.
- Situar senyalitzacions mitjançant indicacions visuals que indiquin a conductors i a vianants la presència dels punts conflictius en la carretera o en el camí. Aquestes senyals de trànsit han de indicar tant els guals com també els ponts que potencialment es poden veure superats.

En el cas dels diferents ponts que es poden veure superats, la circulació s'ha de privar des del moment que la làmina d'aigua els superi, independentment del nivell.

En els camins especialment conflictius per aquest motiu, indicar a l'inici de la ruta la circumstància de risc en cas de precipitacions importants.

Mesures d'actuació sobre infraestructures:

- Als llocs amb talussos elevats és convenient situar elements de protecció lateral exposat, amb un disseny que no suposi un obstacle al pas de l'aigua, però que eviti el desplaçament lateral de vehicles en el cas d'un gruix d'aigua no gaire elevat.
- Als indrets amb una visibilitat reduïda, aquesta s'hauria d'intentar millorar, eliminant els elements que impedeixen l'observació del punt conflictiu. Els obstacles visuals poden coincidir amb la vegetació o la presència de tancament o estructures antròpiques.

- En casos puntuals s'han d'eliminar els elements que contribueixen a incrementar el nivell de l'aigua. S'assenyalen específicament els murs de delimitació de propietats, o del límit del propi camí o carretera que haurien de ser eliminats o en tot cas substituïts per tancaments permeables.

Les actuacions preventives s'haurien d'aplicar, en major o menor mesura, a la totalitat dels punts assenyalats i no restringir-les a aquells en què els valors de perillositat són extrems, qualsevol localització que en la classificació que es presenti obtingui una puntuació superior a 4 és, al cap i a la fi, molt perillós. *Annex 2.*

5.3. Activació de nivells

Nivell	Condicions d'activació	Responsable d'activació	Actuacions principals
Nivell 0 – Prealerta / Seguiment	AEMET emet avís groc o taronja per pluges intenses o risc d'inundacions locals. Es detecten increments de cabal o acumulacions puntuals.	Batle/ssa o persona delegada (informa al CECOPAL i al 112).	- Activació del CECOPAL en fase de seguiment . - Reforç de vigilància en punts crítics (Ca n'Alou, Portocolom, Son Valls). - Preposicionament de recursos municipals i comunicació preventiva a la població.
Nivell 1 – Emergència municipal	Es produeixen inundacions localitzades al terme municipal que poden ser gestionades amb mitjans municipals (talls de trànsit, habitatges afectats, guals inundats).	Batle/ssa, que activa el CECOPAL.	- Activació formal del Pla Local . - Coordinació de Policia Local, Brigada, Protecció Civil. - Tall de vies i evacuació puntual si és necessari. - Informació constant al 112 i a la DG d'Emergències.

Nivell	Condicions d'activació	Responsable d'activació	Actuacions principals
Nivell 2 – Emergència supramunicipal	Les inundacions superen la capacitat municipal o afecten a diversos municipis, amb danys greus a infraestructures o risc per a persones.	Direcció General d'Emergències i Interior (Govern de les Illes Balears).	- Integració del CECOPAL dins l'organització del Pla INUNBAL. - Coordinació amb Bombers de Mallorca, Ibanat, Guàrdia Civil, Serveis Sanitaris, etc. - Assistència i evacuació de població afectada. - El municipi manté tasques de suport i informació local.

5.4. Operativa

Al punt anterior i al PEMU es detalla la forma de procedir en cas dels diferents nivells d'emergència.